

PREGÓ DE L'APLEC DE LLIURONA 2018

Bon dia a tothom!!

En primer lloc vull donar les gràcies als companys de la Comissió organitzadora de la festa per aquest encàrrec que m'han atorgat. No podré estar a l'alçada dels anteriors pregoners que han passat al llarg d'aquests anys. Universitari, professor d'escola, advocada, periodista, veterinari, però recordant el que deia la mare: "qui fa el que sap i el que pot, no és cap vergonya", i m'hi vaig engrescar.

Vaig veure la llum en aquest poble un dia d'abril de 1939 i, segons em van explicar més tard, el panorama no era massa engrescador, ni optimista. La guerra s'havia acabat feia pocs dies. Alguns joves hi van deixar la pell, com l'hereu de l'Ermadà, el pubill del Serrat dels Pins, en Vetra de Can Perusa i els germans Joan i Emili de les Arcades. Per la Retirada de les tropes republicanes, camí de l'exili, es va requisar el poc que quedava als rebosts, també es van apropiat d'alguns animals de càrrega per portar els desvalguts. Els camps eren abandonats per manca de braços per treballar.

I de cop començava una altra guerra, la repressió del nou règim dictador. Tots els homes que havien tingut un càrrec públic es tingueren que exiliar a França. Com en Peric de cal Rosset o el meu pare, que van passar tota la vida, fins a la mort, separats de la família o en Miquel de l'Hostal de l'Arç i en Llorenç de can Iglesias, que van poder tornar gràcies a un aval d'una persona de pes o en Joan de cal Guardabosc, últim alcalde republicà, que va ser empresonat quatre anys, i destinat a treballar al canal de Dos Hermanas de Sevilla o en Met del Caritg afusellat a la presó de València. Però la gent de Lliurona no es va rendir. Homes, dones i mainada es posaren a treballar i molt aviat els camps i les feixes donaren fruit i tornaren a fumar les piles carboneres al bosc.

Va arribar el temps d'anar a l'escola, solíem anar en colla. Sortia en Met de cal Rosset tocant el flabiol. Era el toc de marxa. S'hi afegia en Daniel de can Pau i la Pepa del Serrat dels Pins. Per l'altre cantó l'Amadeu de les Arcades. Pel costat de Sous, en Mauro i en Joan de Puigbalí i en Marcel·lí del Soler, portant una marranxa de llet per a la mestra i que després jo, per ser el més petit, la senyoreta me'n donava alguna tassa. Reunits tots en sumàvem una vintena. L'escola era mixta, regida primer per la mestra Carme Pi de Salt. En entrar teníem que dir Ave Maria Puríssima i cantar el Cara al Sol. Més tard va venir la Maria Batlle de Queralbs, que havia fet la

carrera durant la Segona República, i ja no vàrem cantar el Cara al Sol, sinó el Virolai de Núria i ens va ensenyar a llegir una mica el català, això si molt d'amagat.

Qui manava en el poble era la Guàrdia Civil i el Capellà. Els diumenges estava prohibit treballar. Era el dia per anar a missa. Si per mala sort t'inxampaven treballant, la sanció era de 250 pessetes. I això que només cobràvem unes 40 pessetes el jornal. Si t'enganxaven deixant anar algun "mecagum", també una sanció de 250 pessetes per renegar. Lliurona era zona de frontera i per circular necessitàvem un document que era el "*salvoconducto*". Primer s'havia de renovar cada mes i pagar, més tard cada tres mesos i pagar. Si el portaves caducat, pagaves 100 pessetes de multa. El D.N. I. no el vam tenir fins el 1956, quan en Franco, convidat pel Sr. Mateu del ferro, va visitar el Castell de Peralada i en els nombrosos controls de carretera, el *Jefe* de l'Estat es va adonar que la gran majoria de la gent no tenia el D.N.I. i va encarregar que l'endemà mateix es posés en marxa aquest assumpte.

No tot eren penes i treballs. Els diumenges també ens divertíem anant al ball, que s'organitzava a l'Hostal de l'Arç, amb el so de l'acordió d'en Fonsu. Per festes assenyalades es reforçava amb la música d'en Blanc de Beget o en Salvi d'Oix o els Lloret de Sadernes o els Roquet de Maçanet o en Met i l'Alfons Sabater de Sales. També a l'Hostal s'hi havia fet ball el dissabte a la nit, però el capellà, emprenyat perquè els diumenges al matí el jovent no anava a missa, va denunciar que la sala no reunia les condicions necessàries. Va estar un temps que vam haver de ballar a l'aire lliure, fins que els de l'Hostal amb l'ajuda d'un arquitecte van poder legalitzar la sala.

La terra és magre i prima a Lliurona. Donava just per subsistir. Just per collir el pa i la vianda per passar l'any, per tant ho havíem de compaginar amb les feines de bosc. Començàvem a la primavera traient la pela de les aulines, les dones la collien fent pilons per tal que s'assequés i era destinada per adoberies i tints. A la tardor tallàvem aquestes aulines per fer carbó, que era transportat en matxos a port de camió i aquest distribuït a les capitals. Una altra font d'ingressos era el contraban, però era molt vigilat. Els més atrevits s'hi van ben apedaçar. L'altra ingrés eren els bolets. A la tardor, d'aquesta obaga del Caritg, en sortien dotzenes de cistells i coves, que anaven per a vendre a cal Música i cal Tet d'Albanyà. Si l'anyada

era bona, per la festa de Sant Andreu, tots anàvem d'estrena, ja que la festa era ben lluida, de dos dies, amb l'orquestra de Tortellà, Ofici, Processó, sardanes i ball tarda i nit. Dies feliços, records i somnis d'un passat.

La convivència entre veïns era d'allò més bona. Ens ajudàvem els uns als altres, si calia anar a buscar el metge, a peu, o el medicaments per a un malalt. Per les feines del segar i del batre. Ens convidàvem per la matança del porc. Per la farinada de fajol, que es solia fer per les festes de Nadal. Ens ajudàvem pels canvis de casa o sigui per les mudances. Tot eren cants i rialles. No teníem tele, ni ràdio. Les llargues vetllades d'hivern, les passàvem asseguts a l'escoï al voltant de la llar de foc amb llum de teies. Les dones sargien o feien mitja. El patriarca de la casa explicava històries rocambolesques de por, de trobades de tresors, de bruixes o de fets verídics dels facinerosos trabucaires. Avui en dia tot això es desconeix. Els avenços de les noves tecnologies han fet perdre aquesta convivència familiar i veïnal, uns valors ben preuats en la vida quotidiana.

Als anys seixanta ja tenien ràdio, els vespres recordo que escoltàvem aquell famós programa "*Espanya para los españoles*", dedicat als espanyols que treballaven a l'estranger. Era el temps que la gent començava a marxar. Nosaltres, pel gener de 1971 vam tancar les portes del Casal del Caritg. Vam deixar quatre cases habitades amb onze persones, que aviat també van marxar, buscant un lloc millor per a viure.

L'any 1981, en Marcel·lí, el meu germà, al cel sigui, i un servidor, vàrem organitzar la primera Trobada de lliuronencs. De totes les festes que hem anat fent aquesta va estar la més emotiva. Tot eren abraçades, petons i llàgrimes de goig i alegria. En aquells anys també ens vam trobar amb els primers nouvinguts, repobladors del poble, en Xevi i en Cesc, més tard en Balta i la Montse i la cosa va anar continuant, fins a omplir les cases. Gràcies a vosaltres Lliurona a ressuscitat de mort a vida. No defalliu, Ànims, Tireu endavant.

Gràcies gent de Lliurona.

Gràcies propietaris que d'un munt de runes n'heu fet un nou casal.

Gràcies antics lliuronencs per estar aquí.

Bona Festa a Tothom!!

Visca Lliurona!!

Pere Iglesias

Lliurona, 26 d'agost de 2018